

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧИХ СИТУАЦІЙ ТА ЗАВДАНЬ

Ефективне навчання передбачає не лише набуття знань у певній сфері, сприйняття і відтворення фактів та інформації, але і набуття вмінь та формування особистого підходу до їх практичного застосування. З точки зору ставлення студентів до навчання можливими є два відмінних підходи до організації його процесу. Перший — це поверхневе навчання, пов'язане із зовнішньою мотивацією, коли студент намагається подати те, що викладач хоче оцінити. Воно виражається тенденцією до сприйняття навчання як важкого процесу, що мотивується страхом провалу, характеризується нудьгою і призводить до втрачання сенсу вивчення дисципліни. Другий підхід — глибоке навчання, обумовлене внутрішньою мотивацією. Його результатом стає пов'язування нових та вже набутих знань, структуризація змісту дисципліни як єдиного цілого, поєднання теоретичних ідей із щоденним досвідом. Глибоке навчання не орієнтоване лише на отримання оцінок, а передбачає використання набутих знань для покращення своєї діяльності. Саме такий підхід приносить піднесення та задоволення від вивчення дисципліни і характеризується найкращими результатами при оцінюванні.

Формування у студентів поверхневого чи глибокого підходу до вивчення дисципліни безпосередньо залежить від правильного вибору викладачем форм та методів навчання. Одним із найбільш вдалих засобів, що стимулюють перехід від поверхневої тактики навчання студентів до глибокої, є орієнтація на застосування творчих здібностей та вмінь. Основними критеріями прояву творчої активності студентів можна вважати уміння сформулювати проблему або побачити сутність поставленого творчого завдання, виділити у ньому головне і суттєве, самостійно розв'язати, надати розв'язку завершеного вигляду, а також уміння вийти за межі завдання, перетворити завдання на стимул.

Стимулювання пошукової діяльності студентів та розвиток їх творчих здібностей на практиці можливо реалізовувати в процесі розв'язання творчих ситуацій, які потребують вирішення деякого протиріччя або проблеми. Творчі ситуації створюються в процесі

розв'язання творчих завдань, вирішення навчальних проблем, дискусій, критичного аналізу прочитаного, навчальної експериментальної і дослідницької діяльності, ігрових ситуацій.

Зокрема, при викладанні дисципліни «Національна економіка», яка покликана забезпечувати фундаментальну економічну підготовку бакалаврів всіх спеціальностей напряму «Економіка і підприємництво», можливим є застосування навчально-творчих завдань, представлених у таблиці.

КЛАСИФІКАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ

завдання на виявлення протиріччя, проблемне бачення	<ul style="list-style-type: none"> ☞ порівняти роль і значення природно-ресурсного, людського, виробничого та науково-технічного потенціалів у підвищенні ефективності національної економіки; ☞ обґрунтувати об'єктивність об'єднання окремих видів національного багатства в окремі групи та підгрупи; ☞ визначити можливість та необхідність одночасного підвищення економічної та соціальної ефективності функціонування національної економіки
завдання з відсутністю повної інформації	<ul style="list-style-type: none"> ☞ виявити фактори, які позначаються на можливості виконання державою своїх функцій та оцінити їх відносне значення; ☞ визначити повноту охоплення стратегічної мети соціально-економічного розвитку України формулюванням: «вступ до Європейського Союзу»; здійснити її уточнення, зазначити умови та вимоги щодо її реалізації
завдання на прогнозування	<ul style="list-style-type: none"> ☞ подати власну гіпотезу щодо можливої динаміки ВВП України у наступному році; визначити фактори, які впливатимуть на її реалізацію; ☞ обґрунтувати умови, необхідні для розробки якісного та достовірного прогнозу динаміки ВВП в Україні, та оцінити можливості їх виконання на семінарському занятті
завдання на розробку алгоритмічних розпоряджень	<ul style="list-style-type: none"> ☞ висунути власні ідеї та пропозиції, які необхідно було б здійснити з метою підвищення конкурентоспроможності України, та обґрунтувати послідовність їх виконання; ☞ запропонувати універсальну систему правил, дотримання яких дозволить країні прискорювати економічний розвиток
логічні завдання	<ul style="list-style-type: none"> ☞ встановити причинно-наслідкові взаємозв'язки між змінами пропорцій у соціальній, організаційній та відтворювальній структурах національної економіки; ☞ встановити причинно-наслідкові взаємозв'язки між розвитком банківських та парабанківських фінансово-кредитних установ

дослідницькі завдання	<ul style="list-style-type: none"> ☞ змодельовати ситуацію, за якої до функцій держави не входить забезпечення суспільними товарами, оцінити всі можливі наслідки, позитивні та негативні сторони розвитку країни; ☞ здійснити графічну інтерпретацію економічного розвитку та економічного зростання на основі застосування апарату кривої виробничих можливостей; подати їх кількісну визначеність
завдання на винахідливість	<ul style="list-style-type: none"> ☞ запропонувати новий засіб реалізації економічної політики держави; ☞ здійснити якісне вдосконалення будь-якого відомого засобу реалізації економічної політики держави, обґрунтувавши нові умови його застосування; ☞ визначити можливості та ефективність використання існуючих засобів реалізації економічної політики держави у нетрадиційних для них сферах
завдання на управління	<ul style="list-style-type: none"> ☞ розробити та обґрунтувати для економіки України трирівневе дерево цілей; ☞ відповідно до розробленого дерева цілей сформулювати основні планові завдання щодо подальшого розвитку економіки та здійснити оцінку їх можливих результатів
завдання на розвиток фантазії та уявлення	<ul style="list-style-type: none"> ☞ описати можливості виникнення, наслідки та передумови наступних ситуацій: темпи приросту ВВП є вдвічі нижчими, ніж зростання інвестицій; реальні доходи населення зростають швидше, ніж прибутки підприємств; продуктивність праці зростає, а фондомісткість скорочується
естетичні завдання	<ul style="list-style-type: none"> ☞ розкрити зміст та складові категорії «національне багатство» у віршованому вигляді; ☞ порівняти за допомогою малюнків категорії «конкурентні переваги» та «конкурентоспроможність», сталий та техногенний типи економічного розвитку, європейський та американський підходи до державного управління; ☞ зобразити рухами, не вимовляючи слів уголос, такі категорії, як: основні виробничі фонди, незавершене виробництво, патент, науково-технічний потенціал, мінеральні ресурси, навколишнє середовище, безпека національної економіки

Використання таких ситуацій у процесі навчання студентів сприяє розвитку мислення та оволодінню навичками дослідницької діяльності, породжує нові ідеї та результати, активізує використання власного попереднього досвіду діяльності, створює новий та дозволяє апробувати його на практиці.